

ÓRÁKIG EL LEHET HALLGATNI, ugye, anélkül hogy észrevennéd, múlik az idő, súgta E. egy felolvasás alkalmával. Friederike Mayröcker szövegeiben metaforazuhatag önti el a türelmes és elszánt olvasót, ki sejti, tudja, hogy minden egyes szívtépése (hasonulni tudni kell): verse, feljegyzése, elbeszélése állandó írásban-létet jelent. Ich lebe – ich schreibe. Az osztrák (b)irodalom költészeti tagozata egyik legmegközelíthetlenebb nyelvvirtuózának keze alól – nem kis önfegyelemről, íráskínról és életmegváltásról téve tanúbizonyságot – csak úgy sorjáznak a kritikusok által sem éppen jelentésképzőnek deklarált opusok. Wendelin Schmidt-Dengler e hermetikus poetológiát az érthetlenség kategóriájának laza felfüggesztésével „schwere Literatur”-ként aposztrofálja Bruchlinien című előadás-gyűjteményében. Klaus Kastberger, aki monografikus munkájában végigkövette az Utazás az éjszakán át (Reise durch die Nacht) megszületését, az irodalomkritika, a germanisztikai kutatás legnagyobb kihívásainak egyikét látja Mayröcker írásmódjában. Mayröcker ugyanis, az értelemre hatóan, alapvetően olvashatatlan: sajátosan szubjektív képzuhataga és radikálisan nem értelmezést igénylő nyelvművészete tökéletesen átírja a mondat szintaxisába és a központozás keretrendszerébe vetett grammatikai hitet. Nála a grammatikai és értelmi egységek nem elhatároltságukban, hanem határtorlaszaik feloldásában vannak jelen. Az 1998-as brüttl oder Die seufzenden Gärten is történet ellen szegülő szerelmes regény. Egyszerre nyers és érzéketlen (brüttl, mondja a francia), miközben mindvégig arról az egyetlen, befoghatatlan terepéről beszél, ami csupán a szív, a lélek rejtelve lehet (a sóhajtozó kerteké, mondom én) az időtlenben, a kezdet és vég nélküliségben. Elíródik az élet? Légy mindenesetre olvasóként nő, ha nem is érteni, de legalább elkapni tudd Mayröcker buborékmondatait. Mert van benne annyi bizonytalanság (egyébként csak az van), hogy néma dialógusát, melynek alaptémáit (a szerelemről, az írás megváltó létéről) végtelen spirálba és hallucinatórikus összefüggérendszerbe írja, meg-megszakítja képzelt vagy valóságos, vagy magába falt hallgatójához intézett kérdéseivel: Hogy olvasol? Tudsz követni?

BOMBITZ ATTILA

FRIEDERIKE MAYRÖCKER

brüttl avagy A sóhajtozó kertek

9. 16.

X. (vagy Wilhelm vagy Ferdinand) legutóbbi levele Spanyolországból jött, amiben azt írta, *egyik tengerzúgásról a másikra gondol*, én pedig kérdelem magamtól, vajon a spanyol tengerzúgás más-e, mint a görög tengerparti morajlás, és miben különbözik valójában az egyik tengerzúgás a másiktól, mi különbözteti meg az egyes országok égboltjait, és mi a hegycúcsait .. X. (vagy Wilhelm vagy